

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoCsp/8/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6123362976
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6123362976.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcu: Všeobecná úverová banka, a.s., so sídlom Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, IČO: 31 320 155, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Gallo, s.r.o., so sídlom Jilemnického 4012/30, 036 01 Martin, IČO: 36 715 352, proti žalovanej: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. D. XXXX/XX, XXX XX E. E., o zaplatenie 689,74 € s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 13Csp/35/2023 – 74 zo dňa 28. novembra 2023 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie p o t v r d z u j e.
II. Žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobca sa žalobou domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 689,74 € titulom zostávajúcej časti zosplateného nezaplateného úveru žalovanou, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5% ročne z tejto sumy od 30.12.2020 do zaplatenia. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol (I. výrok) a nepriznal žalovanej nárok voči žalobcovi na náhradu trov konania (II. výrok).

2. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že dňa 13.07.2020 uzavrel žalobca (ďalej aj „banka“) so žalovanou zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXX, na základe ktorej bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 704,90 € na kúpu tovaru – zlatej retiazky, ktorý sa žalovaná zaviazala splatiť v 71 mesačných splátkach po 15,- €, so splatnosťou splátky k 20. dňu v mesiaci, pričom prvá splátka bola splatná 20.08.2020, pri fixnej ročnej úrokovej sadzbe 16,16%, RPMN 16,16%. Celková čiastka, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť činila 1 065,- €.

3. Za účelom posúdenia schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver sú v zmluve uvedené osobné údaje žalovanej v rozsahu meno, priezvisko, rodné číslo, trvalé bydlisko, rodinný stav, typ bývania, telefónny kontakt, e-mail, zamestnávateľ, priemerný čistý mesačný príjem za posledné 3 mesiace 516,67 €, predložené doklady – žiadne neuvedené. Taktiež nie sú v zmluve špecifikované výdavky žalovanej.

4. Žalovaná neuhradila už prvú splátku splatnú dňa 20.08.2020. Spolu zaplatila na úver sumu 59,90 € (29,90 € dňa 03.03.2021, 30,- € dňa 10.11.2022). Banka listom zo dňa 20.10.2020 vyzvala žalovanú na úhradu nedoplatku na splátkach splatných od 20.08.2020 do 20.10.2020 spolu vo výške 45,- € a upozornila ju, že v prípade jeho neuhradenia do 05.12.2020 bude oprávnená úver zosplatiť. Zásielka bola žalovanej doručená dňa 04.11.2020. Listom zo dňa 24.12.2020 žalobca vyhlásil predčasnú splatnosť úveru ku dňu 19.12.2020, nakoľko podľa jeho tvrdenia k úhrade dlžných splátok nedošlo. V konaní nepredložil doklad o doručení tohto listu žalovanej.

5. Na základe takto vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za to, že zmluva o úvere je zmluvou spotrebiteľskou podľa § 52 Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej aj „OZ“) a zároveň zmluvou o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy (ďalej aj „zákon č. 129/2010 Z.z.“ alebo „ZSÚ“). Súd prvej inštancie taktiež uzavrel, že zmluva o úvere obsahuje obligatórne náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z.

6. S poukazom na ust. § 53 ods. 9 a § 565 OZ však súd prvej inštancie dospel k záveru, že neboli splnené všetky podmienky na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru, t.j. pred termínom jeho konečnej splatnosti (20.06.2026), a to konkrétne doručenie oznámenia o zosplatnení úveru dlžníkovi. S poukazom na judikatúru najvyššej súdnej autority – Najvyššieho súdu Slovenskej republiky mal za to, že sa vyžaduje preukázateľné doručenie tohto jednostranného právneho úkonu veriteľa, jeho dôjdenie do dispozičnej sféry adresáta v zmysle § 45 ods. 1 OZ. Žalobca nepreukázal, že by žalovanej doručil oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru zo dňa 24.12.2020. Automatické zosplatnenie záväzkov v spotrebiteľských veciach neprichádza do úvahy, nakoľko by odporovalo § 53 ods. 9 OZ.

7. Podporne s poukazom na judikatúru krajských súdov v Slovenskej republike a odbornú právnickú literatúru bol súd prvej inštancie názoru, že žalobca neuplatnil svoje právo na predčasné splatenie úveru včas, t.j. do splatnosti splátky najbližšej nasledujúcej po uplynutí 3 mesiacov od omeškania so splátkou, pre ktorú mal veriteľ vyhlásiť predčasnú splatnosť úveru. Z predžalobnej upomienky vyzývajúcej žalovanú na úhradu dlhu do 05.12.2020 doručenej žalovanej 04.11.2020 vyplýva, že žalovaná bola v omeškani s úhradou už prvej splátky splatnej dňa 20.08.2020. Veriteľ tak podľa súdu prvej inštancie mohol uplatniť právo na zosplatnenie úveru pre omeškanie tejto splátky po uplynutí 3 mesiacov od jej splatnosti, t.j. najskôr po 20.11.2020, ale najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky, t.j. do 19.12.2020. Aj keď žalobca tvrdil, že k zosplatneniu úveru došlo k 19.12.2020, oznámenie o zosplatnení úveru je jednostranný právny úkon, ktorého účinky nastávajú až vtedy, keď sa tento prejav vôle dostane do dispozície dlžníka v zmysle § 45 OZ. Oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti úveru je datované dňom 24.12.2020, teda po 19.12.2020 ako najneskoršom termíne pre využitie práva na predčasné splatenie úveru pre splátku splatnú dňa 20.08.2020. Preto súd prvej inštancie vyhodnotil predčasné splatenie úveru zo strany banky ako absolútne neplatný právny úkon pre rozpor so zákonom v zmysle § 39 OZ.

8. Napokon s poukazom na ustanovenie § 7 ods. 1 a ods. 16 písm. b) zákona č. 129/2010 Z.z. a vzhľadom na to, že v zmluve nie sú uvedené údaje o celkových výdavkoch žalovanej, ani z nej nevyplýva, že by žalovaná nejaké doklady predkladala a preukázala svoj tvrdený čistý mesačný príjem zo zamestnania 516,67 €, mal súd prvej inštancie za to, že žalobca hrubým spôsobom porušil povinnosť s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Za nepostačujúce z hľadiska splnenia tejto povinnosti považoval súd prvej inštancie len urobenie dopytu do Sociálnej poisťovne zo strany žalobcu ohľadne overenia príjmu žalovanej, ktorého výsledkom bola odpoveď „priemerný vymeriavací základ za posledné 3 mesiace aspoň 547,-€ - áno“ a vychádzanie pri posudzovaní výdavkov zo spoločného registra bankových informácií, nakoľko nezohľadnil výdavky žalovanej napríklad na bývanie. Súd prvej inštancie poukázal na to, že je nutné rozlišovať medzi čistou mzdou (vyplatenou zamestnancovi po odpočítaní všetkých odvodov a daní) a vymeriavacím základom (hrubou mzdou). Žalobca tak podľa súdu prvej inštancie účelovo vytvoril zdanie väčšej schopnosti spotrebiteľa splácať úver než zodpovedalo realite, o čom svedčí aj skutočnosť, že žalovaná neuhradila hneď prvú splátku. Vzhľadom na hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 ZSÚ sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov v zmysle § 11 ods. 2 ZSÚ.

9. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca sa titulom (neplatného) vyhlásenia mimoriadneho zosplatnenia úveru domáhal zaplatenia celého úveru zo zmluvy, nielen dospelých splátok istiny úveru po odpočítaní úhrad 59,90 € od istiny, pričom posledná splátka je splatná až 20.06.2026. Žaloba tak bola podaná predčasne, a preto ju súd prvej inštancie v celom rozsahu zamietol.

10. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej len „CSP“) podľa pomeru úspechu strán sporu vo veci, nakoľko žalovaná bola v konaní úspešná v celom rozsahu. Náhradu trov konania jej však nepriznal z dôvodu, že jej reálne žiadne trovy konania nevznikli.

11. Proti I. výroku rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca. Rozhodnutie súdu prvej inštancie označil za nesprávne z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, t.j. z dôvodov, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

12. Žalobca nesúhlasil so záverom súdu prvej inštancie, že nebolo v konaní preukázané doručenie, dôjdenie do dispozičnej sféry žalovanej listu – oznámenia o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu. V prvom rade s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 CSP považoval za nespornú skutočnosť, že oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu bolo žalovanej doručené, nakoľko žalovaná túto skutočnosť výslovne nepoprela. Napriek tomu súd prvej inštancie z vlastnej iniciatívy skúmal a vyžadoval preukázanie doručenia tohto oznámenia žalovanej. Na podporu svojho názoru poukázal žalobca na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoCsp/36/2022 zo dňa 19.01.2023, kde sa uvádza: „Okresný súd je povinný aplikovať kogentné ustanovenia Civilného sporového poriadku a nemôže dotvárať ich význam a účel v rozpore s tým, k čomu ustanovenia Civilného sporového poriadku smerujú. Pokiaľ by zákonodarca mal záujem vylúčiť následok neúčinného popretia skutkových tvrdení protistrany pre spory s ochranou slabšej strany sporu, teda pre spory so spotrebiteľom, nepochybne by tak urobil, rovnako ako vylúčil aplikáciu ustanovení o sudcovskej koncentrácii z procesu uplatnenia nároku voči spotrebiteľovi. Zákonodarca tak nepostupoval a preto platí, že skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné aj vo veciach spotrebiteľských sporov. Inak povedané, aj zisťovanie aktívnej vecnej legitímácie je nutné vykonať procesným postupom v zmysle CSP a súd nie je vyšetrovateľ, ktorý hľadá objektívnu pravdu nad rámec skutkového deja prezentovaného žalobcom a žalovaným. Súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako vyplynie z tvrdení sporových strán a sám nie je oprávnený plniť za sporové strany povinnosť skutkového tvrdenia. Na základe uvedeného, pokiaľ žalobca v konaní tvrdil, že žalovanej boli doručené výzvy banky na zaplatenie (výzvy zo dňa 19.06.2017 a 20.07.2017) aj za situácie, že nepriložil samostatné písomné doklady o doručení týchto výziev, ak žalovaná spotrebiteľka toto tvrdenie nepoprela, súd je povinný vychádzať v rámci skutkových zistení z toho, že upomienky a výzvy banky žalovanej doručené boli. Súd sa nemôže sám rozhodnúť toto tvrdenie poprieť a potom vychádzať z toho, že výzvy na zaplatenie žalovanému doručené neboli.“

13. Podporne žalobca uviedol, že oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu bolo žalovanej zasielané len obyčajnou poštou, nakoľko pred zosplatením bola žalovanej adresovaná výzva aj s doručenkou, ktorou bola žalovaná upozornená na možnosť zosplatenia dlhu v prípade neuhradenia dlžných splátok. Navyše žalovaná sa mohla o zosplatení dozvedieť najneskôr doručením podanej žaloby. Žalobca bol názoru, že oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu má len deklaratórny charakter, jeho účinky spätne nastanú momentom oboznámenia sa žalovaného s jeho obsahom.

14. Za nesprávne považoval žalobca zamietnutie žaloby v celom rozsahu aj v prípade záveru o neplatnosti predčasného zosplatenia úveru. Podľa žalobcu bolo povinnosťou súdu prvej inštancie vysporiadať sa s nárokom žalobcu na priznanie dohodnutých a nepremlčaných splátok splatných ku dňu rozhodnutia súdu s poukazom na ust. § 217 ods. 1 CSP. Zo skutočnosti, že splatnosť prvej splátky úveru bola dohodnutá na 20.08.2020 a doba trvania zmluvy na 71 mesiacov žalobca vyvodil, že ku dňu rozhodovania súdu bolo splatných 32 splátok úveru, pričom do podania žaloby žalovaná uhradila len 4 splátky úveru.

15. Žalobca nesúhlasil ani s názorom súdu prvej inštancie, že nedostatočne zisťoval bonitu klientky – žalovanej. Údaje uvedené v zmluve považoval za postačujúce pre splnenie povinnosti s odbornou starostlivosťou posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. V rámci výdavkov sa zohľadňuje aj životné minimum, ktoré pre plnoletú fyzickú osobu činilo 214,83 € a pre dve nezaopatrené deti spolu 196,16 €. Z dopytu registra SRBI boli zistené mesačné výdavky žalovanej vo výške 39,- €. Posúdenie schopnosti splácať bolo vykonané v súlade s opatrením NBS č. 10/2017. Žalovanou deklarovaný príjem bol overený dopytom na Sociálnu poisťovňu. Výsledkom porovnania príjmov a výdavkov bola suma vyššia ako je výška schválenej splátky, preto bola žiadosť žalovanej o úver schválená. Žalobca poukázal na uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17CoCsp/24/2022 zo dňa 20.10.2022, podľa ktorého: „Odvolací súd zároveň poznamenáva, že v zmysle § 11 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, sa za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a

rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihladenia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca predložil súdu údaje z príslušnej databázy, čím *expressis verbis* naplnil dikciu tohto zákonného ustanovenia...“. Žalobca bol teda názoru, že pred poskytnutím úveru skúmal bonitu žalovanej s odbornou starostlivosťou, a preto predmetný úver nie je možné považovať za bezúročný a bez poplatkov a rovnako došlo k platnému vyhláseniu okamžitej splatnosti úveru.

16. Žalobca preto navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

17. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrila.

18. Krajský súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalobcu podľa § 34 ods. 1 CSP preskúmal vec v rozsahu odvolania podľa § 379 CSP, z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 CSP a mimo nich v zmysle § 380 ods. 2 CSP v rozsahu väd týkajúcich sa procesných podmienok, ktoré vady nezistil, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP z dôvodu, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie a prejednanie veci na odvolacom pojednávaní nevyžadoval dôležitý verejný záujem. Odvolací súd po prejednaní veci dospel k názoru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné, I. výrok rozsudku súdu prvej inštancie je vecne správny a je potrebné ho podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť.

19. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalobcu, že oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu má len deklaratórny charakter a jeho účinky nastanú spätne momentom oboznámenia sa dlžníka s jeho obsahom. Uvedený názor nemá oporu v ust. § 565 OZ, ktoré časovo obmedzuje uplatnenie práva na vyhlásenie predčasnej splatnosti dlhu, ani v judikatúre, či odbornej literatúre k tomuto ustanoveniu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje napríklad na rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6CoCsp/3/2022 zo dňa 16.03.2022, kde sa uvádza: „Uplatnenie práva na zaplatenie celej pohľadávky je v právomoci veriteľa, ktorý toto právo môže, ale nemusí uplatniť. Stratu výhody splátok musí veriteľ dlžníkovi oznámiť, prípadne i uplatniť na súde podaním žaloby. Splatenosť celej pohľadávky tak nenastala priamo zo zákona, ale záleží na veriteľovi, či toto právo uplatní, teda či vyzve dlžníka na zaplatenie celého zvyšku dlhu. Toto svoje právo požadovať zaplatenie celej pohľadávky z dôvodu straty výhody splátok je časovo obmedzené tak, že veriteľ ho môže použiť najneskôr do splatnosti najbližšej ďalšej splátky. Ust. § 565 OZ o strate výhody splátok je modifikované vo vzťahu k plneniu zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach od 01. 11. 2008, kedy nadobudol účinnosť zákon č. 379/2008 Z. z. tak, že veriteľ je v prípade nesplnenia niektorej splátky oprávnený požadovať od dlžníka zaplatenie celého zvyšku pohľadávky najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Podmienkou účinnosti výzvy na zaplatenie celej pohľadávky je, že veriteľ v zákonom stanovenej lehote, ktorá nesmie byť kratšia ako 15 dní, upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva podľa § 565 OZ je teda podmienená aj tým, aby veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil spotrebiteľa na to, že toto právo využije. Ak je táto podmienka splnená, môže dôjsť k zosplateniu úveru.“, alebo na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo 2658/2008 zo dňa 23.03.2011, kde sa uvádza: „Splatnosť celej pohľadávky nenastáva priamo zo zákona, ale záleží na veriteľovi, či toto právo uplatní, teda či vyzve dlžníka na zaplatenie celého zvyšku, poprípade či podá na súde žalobu na plnenie (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu zo dňa 12.12.2007, sp. zn. 33 Odo 1697/2005). Pre splatenosť celej pohľadávky v dôsledku straty výhody splátok nie je významné, kedy veriteľ mohol dlžníka z dôvodu jeho omeškania so splátkami o zaplatenie celej pohľadávky najskôr požiadať, ale či a kedy sa rozhodol svoje oprávnenie využiť a či, prípadne kedy ho teda o zaplatenie celej pohľadávky skutočne požiadal (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu zo dňa 23.11.2005, sp. zn. 21 Cdo 426/2005).“ V odbornej literatúre sa taktiež uvádza: „Žiadosť veriteľa na zaplatenie celej pohľadávky možno charakterizovať ako jednostranný adresný a hmotnoprávny právny úkon, čo znamená, že v stanovenej lehote musí byť doručený dlžníkovi (§ 45 ods. 1 OZ). Nestačí odovzdanie prejavu na prepravu. Vzhľadom na kogentnú právnu úpravu nie je možné ani dohodou zmluvných strán upravujúcich vzájomné doručovanie písomností kogentnosť uvedenej hmotnoprávnej úpravy zmeniť. V súvislosti s adresnosťou žiadosti poznamenávame, že aj vtedy, ak sa veriteľ bez ďalšieho obráti na súd, je možné návrhu súdom priznať účinky žiadosti o zaplatenie celého dlhu iba vtedy, ak by bolo podanie adresované súdu doručené dlžníkovi v lehote do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.“ (Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax (komentár). Judikatúra NS SR, NS ČR, ESD,

ESLP, II. zväzok (§ 136 - § 587). Vydavateľstvo EUROUNION, rok 2015, s. 2476). V okolnostiach tohto prípadu by teda žalobca nemohol úver zosplatiť spätne k 19.12.2020 a žalobou požadovať zaplatenie celého nezaplateného zvyšku úveru navyše s úrokom z omeškania od 30.12.2020, nakoľko žalobu podal na súde až dňa 24.07.2023 a táto bola žalovanej doručená dňa 28.09.2023.

20. Odvolací súd navyše poukazuje na to, žalobca v odvolaní osobitne nespochybnil záver súdu prvej inštancie o tom, že veriteľ (žalobca) nevyužil svoje právo podľa § 565 OZ na vyhlásenie predčasnej splatnosti dlhu včas, t.j. do splatnosti splátky najbližšie nasledujúcej po uplynutí 3 mesiacov od omeškania splátky splatnej dňa 20.08.2020, t.j. do splatnosti splátky splatnej 20.12.2020. Ohľadne problematiky zosplatenia úveru žalobca v odvolaní napáda len závery súdu prvej inštancie o nepreukázaní doručenia oznámenia o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu žalovanej a o povinnosti žalobcu toto doručenie preukazovať. Odvolací súd súc viazaný odvolacími dôvodmi (ako už bolo uvedené vyššie) sa preto nezaoberal a ani zaoberať nemohol správnosťou tohto záveru súdu prvej inštancie odvolaním nenapadnutého a už len z tohto dôvodu (aj keby ostatná odvolacia argumentácia žalobcu obstála) nemohlo byť odvolanie žalobcu úspešné.

21. Pokiaľ ide o povinnosť veriteľa v spotrebiteľskom spore preukazovať doručenie jednostranného právneho úkonu – oznámenia o vyhlásení predčasnej splatnosti úveru dlžníkovi (žalovanej) aj v prípade, že žalovaná strana jeho doručenie nerozporuje, odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 162/2020 zo dňa 27.10.2021, uverejnený v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR č. 2/2022 pod č. R 6/2022, z ktorého explicitne vyplýva záver, že v spotrebiteľskom spore súd skúma vecnú legitimitáciu z úradnej povinnosti. Dôkazné bremeno preukázania splnenia podmienok podľa § 92 ods. 8 vety prvej zákona o bankách pred postúpením pohľadávky zaťažuje veriteľa, a to aj v prípade, že spotrebiteľ nepoprel s tým súvisiace skutkové tvrdenia veriteľa. V bodoch 24., 30. a 31. odôvodnenia predmetného rozhodnutia sa totiž uvádza: „V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie otázky týkajúcej sa doručovania písomnosti (výzvy banky dlžníka na splnenie jeho záväzku pred postúpením pohľadávky) o ktorej tvrdila, že bola žalovanému riadne doručená a žalovaný túto skutočnosť žiadnym kvalifikovaným spôsobom nepoprel (§ 151 ods. 1 v spojení s § 295 CSP)...Dovolateľka v spore nepreukázala aktívnu vecnú legitimitáciu z dôvodu nepreukázania splnenia podmienok pred postúpením pohľadávky bankou podľa § 92 ods. 8 vety prvej Zákona o bankách na nebankový subjekt, bez splnenia ktorých je postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka vylúčené a následne postúpenie pohľadávky banky, ku ktorému došlo v rozpore s týmto ustanovením je neplatným právnym úkonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Na absolútnu neplatnosť postúpenia musí súd prihliadnuť aj bez námietky (z úradnej povinnosti) (R 60/2018). Zároveň aj vecnú legitimitáciu súd skúma z úradnej povinnosti, ktorej nedostatok má za následok zamietnutie žaloby bez vecného prejednanja. Nepreukázanie písomnej výzvy právneho predchodcu žalobcu z 18. marca 2009 žalovanému pred postúpením pohľadávky, malo za následok nedostatok aktívnej vecnej legitimitácie na uplatnenie pohľadávky, ako aj nedostatok oprávnenia na vyhlásenie mimoriadnej splatnosti úveru (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu z 28. marca 2018 sp. zn. 7 Cdo 26/2017). Uplatnený dovolací dôvod týkajúci sa nesprávneho právneho posúdenia skutkových tvrdení žalobcu o nepreukázaní splnenia osobitných podmienok podľa § 92 ods. 8 vety prvej Zákona o bankách v spore s ochranou slabšej strany preto nebol dôvodný.“

22. Z uvedeného rozhodnutia možno vyvodiť záver, že nielen splnenie podmienok postúpenia pohľadávky podľa § 92 ods. 8 zákona o bankách, ale ako jeho predpoklad v zmysle § 17 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. aj splnenie podmienok na uplatnenie práva na vyhlásenie predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru ako súčasť hmotnoprávných podmienok aktívnej vecnej legitimitácie veriteľa (postupníka) tvrdiaceho, že mu pohľadávka s príslušenstvom patrí, je súd povinný skúmať ex offa bez toho, aby bol spotrebiteľ povinný účinne poprieť a tým urobiť spornými s tým súvisiace skutkové tvrdenia žalobcu. Preto nie je dôležité, či žalovaný spotrebiteľ uplatnil včas prostriedky procesnej obrany spočívajúce v jeho argumentácii ohľadne nesplnenia jednej z kumulatívnych podmienok zosplatenia úveru – dôjdenia oznámenia o vyhlásení predčasnej splatnosti úveru do jeho dispozičnej sféry podľa § 45 ods. 1 OZ. Splnenie tejto hmotnoprávnej povinnosti je zákonnou podmienkou uplatnenia práva aj (pôvodného) veriteľa na vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru, preto ak sa preukázanie jej splnenia vyžaduje od nového veriteľa – domnelého postupníka, je nevyhnutné aj v prípade žalobcu – veriteľa, banky. Súd je preto v zmysle vyššie uvedeného povinný skúmať jej splnenie ex offa bez toho, aby jej splnenie spotrebiteľ výslovne namietal. Preukázanie splnenia tejto podmienky je v právnom záujme

žalobcu, pretože iba v prípade jej splnenia nastanú pre neho priaznivé právne následky spočívajúce v práve požadovať zaplatenie celej pohľadávky pred termínom jej konečnej splatnosti, na ňom preto leží bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno ohľadne jej splnenia. Odvolací súd v tejto súvislosti opätovne poukazuje na rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6CoCsp/3/2022 zo dňa 16.03.2022, kde sa ďalej uvádza: „Súd má ex offio skúmať v spotrebiteľskej zmluve, či vyššie uvedené podmienky boli splnené, či dodávateľovi vzniklo právo na predčasné zosplatenie úveru a skúmať, či bolo predčasné zosplatenie úveru v zmluve dohodnuté a či bolo dohodnuté aj platne...V prípade spotrebiteľských záväzkov ide o dva rôzne právne úkony veriteľa, a to upozornenie na uplatnenie práva veriteľa podľa § 53 ods. 9 OZ a samotná žiadosť o zaplatenie celého dlhu pre omeškanie so zaplatením splátky. Podmienkou riadneho zosplatenia dlhu je riadne doručenie oboch prejavov vôle veriteľa dlžníkovi.“

23. Žalobca v odvolaní tvrdí, že oznámenie o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu zo dňa 24.12.2020 bolo zaslané žalovanej obyčajnou poštou, čo nepreukázal. Jeho argumentácia, že tak bolo učené z dôvodu, že už výzva predchádzajúca zosplateniu, v rámci ktorej bola žalovaná upozornená na možnosť zosplatenia dlhu v prípade neuhradenia dlžných splátok, bola žalovanej adresovaná aj s doručenkou neobstojí. V konaní bolo vzhľadom na vyššie uvedené potrebné preukázať doručenie tak výzvy podľa § 53 ods. 9 OZ, ako aj oznámenia o vyhlásení okamžitej splatnosti dlhu podľa § 565 OZ.

24. K odvolacej argumentácii žalobcu, že aj v prípade neplatnosti predčasného splatenia úveru bolo povinnosťou súdu prvej inštancie vysporiadať sa s nárokom žalobcu na priznanie dohodnutých a nepremičaných splátok, ktoré boli do dňa rozhodnutia súdu splatné, odvolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/85/2021 zo dňa 12.02.2024, podľa ktorého: „Viazanosť súdu žalobným návrhom (§ 216 CSP), t. j. nemožnosť súdu prekročiť a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, resp. nesmieť ísť nad rámec petitu tzv. zásada „ne ultra petitem“, sa vzťahuje k žalobnému návrhu (petitu) a nie k spôsobu vykonávania dokazovania, resp. k otázke, aké dôkazy je súd v konaní oprávnený vykonať alebo nevykonať. Žalobný návrh (petit) je obligatórnou náležitosťou žaloby (viď § 132 ods. 1 CSP). Civilný sporový poriadok upravuje aj výnimku, keď súd môže prekročiť žalobný návrh a prisúdiť viac, než čoho sa strany domáhajú, avšak musí ísť o prípad, ak z osobitného predpisu vyplýva určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami (čo však vzhľadom na spotrebiteľský charakter prejednávanej veci nebol posudzovaný prípad). Súd musí rešpektovať predmet konania vymedzený žalobným návrhom, čo znamená, že plnenie nemôže priznať ani z iného skutkového základu, než aký bol predmet konania vymedzený v žalobnom návrhu. Nie je však porušením zásady viazanosti súdu petitom, ak súd inak právne kvalifikuje skutok, ktorý bol predmetom konania. Právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia, preto ani právna kvalifikácia nie je obligatórnou náležitosťou žaloby (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. júla 2011, sp. zn. 4 M Cdo 15/2010). V danom prípade z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanému zaplatenia peňažného nároku s tvrdením o predčasnom zosplatení spotrebiteľského úveru na základe neplnenia zmluvných povinností zo strany žalovaného, pričom zosplateniu mala predchádzať výzva zo dňa 17. júla 2017 v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie žalobe vyhovel, okrem iného majúc za to, že k zosplateniu úveru došlo, s ktorým čiastkovým záverom sa ale odvolací súd nestotožnil. Odvolací súd bol naopak toho názoru, že zosplatenie úveru bolo neplatné. Napriek uvedenému po vykonanom dokazovaní na pojednávaní, na ktoré sa strany sporu nedostavili posudzoval, či vzhľadom na uplatnenie zaplatenia peňažnej sumy zo strany žalobkyne z titulu uzavretej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pri ktorej nebolo preukázané zosplatenie úveru, vznikol žalobkyňi nárok na peňažné plnenie voči žalovanému na základe nezmeneného skutkového stavu podľa obsahu spisu a vykonaného dokazovania. Odvolací súd žalobu, ktorá bola s prílohami doručená žalovanému považoval za výzvu na zaplatenie dlžnej sumy - splátok z poskytnutého úveru. Tiež mal preukázané, že žalovaný žiadnu splátku poskytnutého úveru žalobkyňi nezaplatil. Na základe uvedeného zmenil napadnuté rozhodnutie v prvej výrokovej vete a žalovanému uložil povinnosť na zaplatenie dlžných splátok splatných ku dňu vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu počnúc splátkou splatnou dňa 15. júna 2017 až po splátku splatnú dňa 20. mája 2020. Odvolací súd uložil žalovanému aj povinnosť na zaplatenie vyúčtovaného úroku z omeškania ku dňu 18. septembra 2017 vo výške 2,11 eura a úroku za poskytnutie úveru vo výške 216,25 eura vyčísleného ku dňu 18. septembra 2017. Vychádzajúc z vyššie opísaného procesného stavu dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd svojím postupom pri posudzovaní žalobou uplatneného nároku žalobkyne prekročil rámec ňou vymedzeného petitu, pretože jej priznal plnenie z iného skutkového základu, než aký bol vymedzený v žalobnom návrhu. Aj keď sa bezpochyby žalobkyňa domáhala priznania plnenia z rovnakej zmluvy, aká bola oboznámená prvoinštančným a odvolacím súdom, po skutkovej stránke v žalobe jasne tvrdila, že došlo

k zosplatneniu poskytnutého úveru a v uvedenom smere produkovala k svojim tvrdeniam aj dôkazy. Súd prvej inštancie žalobe vyhovel, majúc za to, že k zosplatneniu úveru došlo, avšak odvolací súd bol naopak názoru, že zosplatnenie úveru je neplatné. Pokiaľ napriek uvedenému bez procesnej aktivity žalobkyne, ktorá sa na jediné pojednávanie nariadené odvolacím súdom nedostavila, tejto priznal časť uplatneného nároku v spore (spolu s príslušenstvom), v ktorom nemohol prekročiť návrhy strán (§ 216 CSP), navyše s ochranou slabšej strany, ktorou bol žalovaný, porušil tým zásadu „ne ultra petitem“, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces.“

25. Vzhľadom na vyššie uvedené je vecne správny I. výrok rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby ako celku pre nepreukázanie jednej z podmienok platného zosplatnenia úveru zo strany žalobcu. Preto bolo pre účely tohto (odvolacieho) konania už nadbytočným zaoberať sa aj správnosťou záveru súdu prvej inštancie o (hrubom) porušení povinnosti veriteľa (žalobcu) posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľky (žalovanej) splácať spotrebiteľský úver, nakoľko by to už nemalo vplyv na iný výsledok tohto sporu.

26. Odvolací súd v zmysle § 379 písm. a) CSP preskúmal aj od I. výroku vo veci samej závislý II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. Žalovaná mala v prvoinštančnom konaní plný úspech, nakoľko žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá. Nárok na náhradu trov konania jej však správne súd prvej inštancie nepriznal, nakoľko z obsahu spisu jej žiadne trovy nevyplyvajú.

27. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Podľa § 255 ods. 1 CSP by bola vznikla žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu aj trov odvolacieho konania z dôvodu plného úspechu žalovanej v odvolacom konaní. Nárok na náhradu trov odvolacieho konania však žalovanej odvolací súd nepriznal z dôvodu, že ani v odvolacom konaní jej žiadne trovy nevznikli, z obsahu spisu jej žiadne trovy odvolacieho konania nevyplyvajú, k odvolaniu sa nevyjadřila.

28. Rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a

ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).